

Tvistighedsnævnet

K E N D E L S E

Afsagt af Tvistighedsnævnet den 25. oktober 2023 i sag 20.2023

A

v/Morten Lehmann, 3F Byggegruppen

mod

B

I sagens behandling har som faste medlemmer af Tvistighedsnævnet deltaget landsdommer Ida Skouvig (formand), overenskomstchef Stine Graaskov Lemke (DA) og advokat Berit Lassen (FH). Endvidere har som særligt sagkyndige medlemmer deltaget advokat Tine Vestergaard Olesen, udpeget af DI, og uddannelseskonsulent Jens Kirkegaard, udpeget af 3F.

Denne sag drejer sig om godtgørelse i anledning af ophævelse af uddannelsesaftalen og godtgørelse efter ligebehandlingsloven.

Klager, A, har ved sin faglige organisation, 3F Byggegruppen, ved klageskrift modtaget den 19. juni 2023 indbragt sagen for Tvistighedsnævnet med påstand om, at indklagede, B, skal betale 84.000 kr. til hende med procesrente fra den 19. juni 2023.

Påstanden er opgjort således:

• Godtgørelse for misligholdelse af uddannelsesaftalen	40.000 kr.
• Godtgørelse efter ligebehandlingsloven	44.000 kr.

B har påstået frifindelse.

Sagen har været behandlet mundtligt på et møde i Tvistighedsnævnet den 10. oktober 2023 med deltagelse af parterne og deres partsrepræsentanter.

Sagsfremstilling

Den kollektive overenskomst inden for uddannelsesområdet er Bygningsoverenskomsten mellem DI og 3F Fagligt Fælles Forbund.

Virksomheden er via medlemskab af DI omfattet af overenskomsten.

Mellem A, født den 27. november 2003, ved forældremyndighedsindehaveren og B, blev der den 4. juni 2021 indgået en uddannelsesaftale, hvorefter A som EUX-lærling skulle uddannes som tømrer med uddannelsesperiode fra den 5. juli 2021 til den 28. marts 2025. A blev indmeldt på erhvervsskolen X.

Mandag den 9. januar 2023 sygemeldte A sig, og den 13. januar 2023 blev der holdt et lokalt mæglingssmøde mellem N1 fra den lokale afdeling af 3F og B fra virksomheden. Af referatet fremgår:

”..

- Firmaet kender ikke til at der skulle soves sammen med en af svendene
- Firmaet kender ikke til narkotika på pladsen
- Firmaet har oplyst, ved ansættelsen, om misbrugs politik i firmaet
- Firmaet mener at A selv lægger op til den tone der er på pladsen, eller ikke siger fra
- A er efter sigende, glad og tilpas på arbejde og i fritiden, når man ligger ude”.

Den 3. februar 2023 blev der under ledelse af det lokale uddannelsesudvalg på erhvervsskolen afholdt et forligsmøde med deltagelse af parterne. Af et referat fra mødet fremgår under punktet ”Fremstilling af uenigheden” følgende

”A har oplevet sig chikaneret. Virksomheden har svært ved at se dette. Man har set det som sjov og som en del af sammenholdet.

Man har ikke set at A var i mistrivsel. Virksomheden beklager dette.”

Under punktet ”Der var på mødet følgende konklusion:” fremgår:

” Kontrakten ophæves gensidigt.

På baggrund af sagens karakter indmeldes A i skoleopklæringen.

B udarbejder en udtalelse og vil gerne stille sig til rådighed for reference.”

Referatet er underskrevet af A, B, en repræsentant fra erhvervsskolen og det lokale uddannelsesudvalg.

Ligeledes den 3. februar 2023 underskrev begge parter blanketten om ophævelse af uddannelsesaftale. I blanketten var der sat kryds i rubrikken, hvorefter ophævelse sker efter gensidig aftale.

Af et referat fra et lokalt mæglingssmøde den 14. marts 2023 fremgår, at der er drøftet lønspørgsmål og udlevering af værktøj. Referatet er udarbejdet af faglig sekretær N1, 3F. Den 24. marts 2023 anmodede N1 om et nyt møde i det lokale uddannelsesudvalg med henblik på at drøfte ”bod for mislighold og chikane”

Den 31. marts 2023 blev der herefter afholdt et forligsmøde under ledelse af det lokale uddannelsesudvalg. Af referatet fremgår, at A ikke deltog, men var repræsenteret af 3F. For virksomheden mødte B. Af referatet fremgår, at A gjorde et ”kompensations- og erstatningskrav” gældende, at der ikke var enighed om grundlaget herfor, og at virksomheden anførte, at kravet ikke var blevet gjort gældende på det første møde. Det blev herefter konstateret, at der ikke kunne opnås enighed mellem lærlingen og virksomheden. Den 27. april 2023 afgav Det faglige udvalg for Træfagenes Byggeuddannelse herefter en erklæring om, at forligsmulighederne var udtømt, og at sagen kunne indbringes for Tvistighedsnævnet.

Der er for Tvistighedsnævnet fremlagt en journaludskrift fra Regionshospitalet X, Arbejdsmedicinsk afdeling med et notat af 9. februar 2023 vedrørende A. Af notatet, der er udarbejdet af en psykolog, fremgår bl.a.

”Kontaktårsag

19-årige kvinde henvist af egen læge med diagnosen depression med henblik på udredning og behandling.

...

Psyriske belastninger, Arbejdsmedicin

...

Er i ansættelsesperioden i høj grad blevet belastet af sexchikane og krænkende adfærd fra flere mandlige kollegaers side.

Lige fra starten af ansættelsesperioden oplevede patienten, at flere kollegaer blev ved med at afprøve hendes grænser. Dette er oftest sket, når de har været på byggepladsen flere dage i træk. Man er oftest 8 mand, der tager af sted.

Der har været både verbale og fysisk krænkende handlinger. Har stor set dagligt oplevet bemærkninger såsom ”sut min pik” og ” du skal bolles bagfra”. Der beskrives generelt en meget hård, grov og nedladende tone, meget sexistisk jargon.

Ca. hver anden dag har hun også oplevet fysisk krænkende adfærd, hvor hun bliver slået og gramset på.

Det har været de samme mandlige kollegaer, som gentagne gange har opført sig sådan. Når der er blevet ansat nye folk, er de hurtigt begyndt at deltage i adfærden. En undtagelse har været de mandlige lærlinge, som dog har været tilbageholdende og passive.

Patienten har forsøgt at tale med chefen om situationen, bedt om hjælp, men hun oplever at chefen bagatelliserer situationen, nærmest accepterer det som normalt. Hun føler ikke, hun er blevet taget seriøst. Ingen har bakket hende op eller taget afstand fra de krænkende handlinger.

Hun har oplevet det som meget svært at sige fra, fordi hun følte sig så alene og uden opbakning. Hun har følt sig meget utryk, når hun jævnligt har skullet sove samme sted som de mandlige kollegaer. Nogle gange har hun skullet dele soverum med en mandlig kollega, men det var ikke en mand, der deltog i de krænkende handlinger.

Efter skoleopholdet efterår 2022 vendte hun tilbage til arbejdspladsen i december, her oplevede hun, at situationen eskalerede. De krænkende handlinger blev grovere og hyppigere. Patient blev bange for, hvad nogle kollegaer kunne finde på, følte sig udsat, sårbar og alene. Blev sygemeldt medio jan. Har nu sagt sin læreplads op.

...

Vurdering/konklusion

Tidligere psykisk rask, upåfaldende opvækst og skolegang. Ikke belastet i privatlivet.

I lære som tømrer siden 2021. Arbejdet indebærer, at man er væk med sit hold i lange perioder, hvor man 4 døgn bor i skurvogn, på bed & breakfast eller lejet hus. Er eneste kvinde. Har nogle gange måttet dele rum med mandlig kollega.

Er nærmest dagligt blevet udsat for sexchikane og krænkende adfærd fra flere kollegaers side, både verbale og fysisk krænkende handlinger. Hun har bedt om hjælp fra chef, som angiveligt bagatelliserer situationen, nærmest accepterer det som normalt. Har følt sig alene, utryg, og sårbar.

Har siden forår 2022 udviklet symptomer, der har bevæget sig i klar depressiv retning. Sygemeldt fra medio jan, 2023. Fremtræder depressivt og scorer p MDI herinde svarende til mod. Depression, 2 kerne-og 6 ledsagesymptomer.

Der er tale om en depressiv enkeltepisode, som har udviklet sig i klar tidsmæssig sammenhæng med grov sexchikane og krænkende handlinger fra kollegaer på arbejdspladsen. Der er indikation for anmeldelsen.

...”

Der er endvidere fremlagt en udtalelse af 30. maj 2023 fra en privatpraktiserende psykolog, hvoraf bl.a. fremgår, at der ved testning af A var tydelige tegn på svær depression, alvorlige angstsymptomer og moderate stresssymptomer, og at det er psykologens vurdering, at symptombilledet stammede fra en belastende og traumatiserende læreplads gennem 1 ½ år.

Der er herudover fremlagt et udateret uddrag af en korrespondance i en Messenger-gruppe for virksomhedens ansatte, hvoraf fremgår følgende:

”Top G: Helvede et pik hoved

Top Nar: Formanden er færdig å skole i næste uge

Top G: Iskold fra lærlingen. Igen

Top Nar: Fuldstændig

Top G: Næst formanden rammer I som et lyn

Knaldperlen: Han skal til at slappe lidt af ☐

Top Nar: så begynder der at se noget igen dernede;)

Top G: I lige måde ☹

Knaldperlen: ☹

Top G: Du skal pumpe vand og skovle mudder de første 14 dage formand

Top Nar: Det er ikke et job for formanden, den afviser jeg den opgave [emoji]

Top G: Det er det, eller anal sex F kran ☺

De 2 opgave beskrivelser er meget det samme faktisk 😊

Top Nar: Så er jeg meget mere til anal sex vil jeg mene 😊

Top G: pas på, @KnaldPerlen ligger på lur og kommer som en hest kan løbe”

Herefter er det tilføjet et foto, der viser en bordplade med en tegning af et erigeret lem og med teksten: ”E’s pik - A fisse”

Der er yderligere en udateret udskrift af korrespondancen på gruppen, hvoraf fremgår, at ”Knaldperlen” har uploadet et foto, hvorefter der skrives følgende:

”Bøs: Narrøv

Top G: Ser lækkert ud, god ferie ven

Top Nar: Håber du får influenza

Bøs: Abekopper

Top G: Håber du får så møj pik

Gad det var mig

Bøs: der fik så møj pik ”

Herefter fremgår det af udskriften, at Top Nar har føjet A til gruppen, hvorefter N2 skriver:

🍆”.

Det er oplyst, at ”Knaldperlen” er B at ”Top G” er N4, at ”Top Nar” er N5, og at ”Bøs” er en ansat, der vistnok hed N2.

Virksomheden har fremlagt erklæringer fra N3, N4, N5 og N6, der alle har afgivet forklaring under sagen. Erklæringerne gengives derfor ikke.

Retsgrundlaget

Af erhvervsuddannelsesloven fremgår bl.a.:

”§ 61

Misligholder en af parterne i uddannelsesaftalen væsentligt sine forpligtelser, kan den anden part hæve.

Stk. 2. Hvis en væsentlig forudsætning for aftaleindgåelsen viser sig at være urigtig eller senere brister, kan parten hæve aftalen.

...”

Af ligebehandlingsloven fremgår bl.a.:

”§ 1

Ved ligebehandling af mænd og kvinder forstås i denne lov, at der ikke finder forskelsbehandling sted på grund af køn. Dette gælder både direkte forskelsbehandling og indirekte forskelsbehandling, navnlig under henvisning til graviditet eller til ægteskabelig eller familiemæssig stilling.

...

Stk. 4. Chikane som defineret i stk. 5 og seksuel chikane som defineret i stk. 6 betragtes som forskelsbehandling på grund af køn og er derfor forbudt. En persons afvisning af eller indvilligelse i en sådan adfærd må ikke anvendes som begrundelse for en beslutning, der vedrører den pågældende.

Stk. 5. Der foreligger chikane, når der udvises enhver form for uønsket verbal, ikkeverbal eller fysisk adfærd i relation til en persons køn med det formål eller den virkning at krænke denne persons værdighed og skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima.

Stk. 6. Der foreligger seksuel chikane, når der udvises enhver form for uønsket verbal, ikkeverbal eller fysisk adfærd med seksuelle undertoner med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed, navnlig ved at skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima.

...

”§ 4

Enhver arbejdsgiver, der beskæftiger mænd og kvinder, skal behandle dem lige for så vidt angår arbejdsvilkår. Dette gælder også ved afskedigelse.

Stk. 2. Lige arbejdsvilkår, jf. stk. 1, omfatter også forbud mod seksuel chikane, herunder er arbejdsgiveren forpligtet til at stille et chikanefrit miljø til rådighed i forbindelse med udførelsen af arbejdet og til at håndtere tilfælde af seksuel chikane.”

...

§ 14

Personer, hvis rettigheder er krænkede ved overtrædelse af §§ 2-5, kan tilkendes en godtgørelse.

Stk. 2. Har der været tale om en krænkelse i form af seksuel chikane, kan dette tillægges vægt ved fastsættelsen af godtgørelsen, jf. § 4, stk. 2.

...

§ 16 a

Hvis en person, der anser sig for krænket, jf. §§ 2-5, 9 og § 15, stk. 1, herunder en krænkelse i form af seksuel chikane, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.”

Forklaringer

A har forklaret, at hun er EUX elev. Hun startede sin praktik i virksomheden i juli 2021 efter at have gået i skole i et år. Hun glædede sig meget. Hun var da 17 år.

Den første uge var hun med til at lægge gulv i et parcelhus, og det gik fint. Derefter skulle hun "ligge ude". Det var N3, der ledede arbejdet på den plads, hun skulle være på. Han kaldte hende for "sæk" og "kost", og han bad også de andre håndværkere på pladsen om at kalde hende det samme. Han blev ved med at tiltale hende på den måde, indtil en håndværker fra anden virksomhed, der også arbejdede på pladsen, sagde til ham, at han skulle stoppe, fordi det ikke var i orden at tiltale en lærling på den måde. På pladsen i Y havde N3 også sagt til hende, at hun "ikke holdt som pige i det fag".

Hun var derefter i skole i en periode. Da hun vendte tilbage til virksomheden, "lå" hun igen ude, bl.a. i Y og på Z. På Z skulle hun arbejde sammen med N4. Han havde en hård tone over for hende. Han kommenterede på hendes kørsel og sagde bl.a. til hende, at hun "fandme selv kunne finde en skruemaskine", og at hun ikke skulle sige ham imod. Ejeren af virksomheden, B, fortalte hende, at der var blevet klaget over hende, og han bestemte derfor, at hun skulle flyttes til en anden plads.

Hun kom derefter til Æ, hvor hun arbejdede sammen med N6 og N7. På et tidspunkt skulle hun dele værelse med N7, da der ikke var sovepladser nok. De overnattede på en Bed & Breakfast. Hun var nok på pladsen i 2-3 måneder. Tonen var hård og meget kontant. De andre var gode til at rotte sig sammen, og det var hårdt at være eneste pige. Der blev sagt til hende, at "Du skal bevise dit værd, fordi du er en pige". Hun fik også bemærkninger som "Dit tøj sidder for tæt, det er distraherende", og hvis hun stod i en bestemt stilling, kunne N6 finde på at stille sig bag hende og lave bollebevægelser.

Hun følte sig mange gange presset ud i situationer, hun ikke ønskede. Der er fx blevet sagt til hende, at hun ikke måtte komme ud af huset, hvis hun ikke fortalte, hvad hun havde lavet i byen i weekenden. På et tidspunkt blev det også opdaget, at en fyr, som hun havde skrevet med på Snapchat, havde sendt et nøgenbillede af sig selv, og så blev det forlangt, at hun skulle skrive til ham og bede om flere. Det havde hun ikke lyst til, men gjorde det alligevel, fordi hun følte sig presset til det. Det var mest N3 og N4, der pressede hende på den måde. De ville også høre om hendes sexliv og om, hvem hun havde været sammen med. Hun bukkede under og fortalte noget for at få fred. N3 og N4 sagde også til hende, at hvis hun ikke var med på jargonen, kunne hun ikke være en del af firmaet.

Den fremlagte korrespondance fra Messenger stammer fra en gruppe, som oprindeligt var beregnet til arbejdsrelaterede information, fx var det der, hvor der blev givet besked om, hvor man skulle møde. B var også en del af gruppen. Den form for sprog, der blev brugt i den fremlagte tråd, blev også brugt på arbejdspladsen. Hun var ikke med i gruppen fra starten, men fik på et tidspunkt adgang til gruppen. Tegningen med en penis kom fra N4 og var rettet til hende. Den er tegnet på bordet i pauserummet efter hendes sygemelding. Hun var på det tidspunkt ikke længere en del af Messenger-gruppen, idet hun blev smidt ud, da hun blev sygemeldt. Hun har fået den fremlagte udskrift fra en i virksomheden.

Hendes 2. hovedforløb sluttede op mod jul 2022, og hun skulle derfor starte i virksomheden igen i januar 2023. Hun overvejede at sige op og i den forbindelse talte hun med flere om, hvordan det normalt foregik på en arbejdsplads. Hun talte bl.a. med en venindes storebror, som er tømrer, og han sagde, at det, der foregik i virksomheden, ikke var normalt, og at hun skulle gå til fagforeningen.

Hun fik ikke nogen information fra virksomheden om, hvor hun skulle møde, og hun måtte derfor kontakte N3 for at få besked. Han sagde, at hun skulle til Ø. Det blev den hårdeste uge, hun havde oplevet. Alle var ude efter hende, og det kørte helt af sporet. Hun fandt hurtigt ud af, at hun som den eneste ikke havde fået en julegave af virksomheden og hun følte sig derfor uvelkommen lige fra starten. Hun var på pladsen sammen med N3, N4, N6, N5, N2 og N8 der også var lærling. De skulle lave feriehuse. N4 var grov over for hende, og der blev talt til hende på samme måde som i Messenger korrespondancen. Hun fik at vide, at hun ikke

måtte forlade huset, før hun havde fortalt, hvad hun havde lavet, mens hun havde været væk, og der blev sagt, at hun ikke var en del af klikken, hvis hun ikke ville fortælle det. Der blev også sagt ”Du skal bindes med tape”, ”Formålet med julefrokosten er at drikke dig så fuld, at du ikke kan gøre noget”, og ”Du er bare kommet tilbage for at tilfredsstille os”. Det var mest N4, der sagde disse ting, men alle de andre var til stede, når det blev sagt. Da det med julefrokosten blev sagt, sagde N3, at ”Nu skal vi passe på, at der ikke kommer en Me Too-sag”. Hun tænkte, at det med at drikke hende fuld, betød, at det værste kunne ske. Det er rigtigt, at hun blev siddende længe med de andre om aftenen ved bordet i stuen, men det skyldtes, at den anden lærling, der holdt sig for sig selv og ikke deltog i snakken ved bordet, blev omtalt som sær og som en, der havde meldt sig ud. Hun ville ikke risikere at blive opfattet på samme måde.

Torsdag tog de som sædvanligt hjem. Om onsdagen havde de snakket om programmet for den følgende uge. N3 og N4 sagde at hun skulle pakke noget ordentligt nattoj, da hun skulle dele værelse med en kollega. Det var ikke i sjov, de sagde det, idet hun tidligere havde måttet dele værelse med en kollega. Det var dråben, der fik bægeret til at flyde over, og hun sygemeldte sig derfor om søndagen. Hun tog desuden fat i sin fagforening, og der blev arrangeret et møde. B troede ikke på, at hun var syg, idet nogle kollegaer havde set hende i byen om fredagen. Han forlangte derfor en lægeerklæring.

Hun har i forbindelse med sygemeldingen været til udredning på arbejdsmedicinsk klinik med henblik på en vurdering af, om hendes tilstand skyldtes noget arbejdsmæssigt eller noget fra hendes fortid.

Arbejdsmedicinsk klinik konkluderede, at det pres, hun havde oplevet i virksomheden, havde udløst angst, stress og depression hos hende.

I marts 2022 havde hun et skænderi med N6, som havde kørt hårdt på hende. Hun gik derfor på et tidspunkt fra pladsen. B, der havde talt med N6, ringede derefter til hende og sagde, at N6 havde sagt, at det skyldtes, at hun ikke arbejdede hårdt nok. Hun gjorde i den forbindelse B opmærksom på, at det var den tone, der blev brugt, det var galt med, men B slog det hen med, at N6 bare ville prøve grænser af. Hun følte sig derfor ikke hørt, og hun har som følge deraf ikke i øvrigt talt med B om problemerne. N6 har mange gange slået hende i numsen med sin tommestok. Hun har ikke gjort det samme ved ham, dog har hun en enkelt gang som en reaktion på et slag slået ham i ryggen med sin egen tommestok for at få ham til at stoppe.

B har forklaret, at han kom i kontakt med A via Facebook. Det var svært at få lærlinge, og han sagde derfor hurtigt ja til at indgå en aftale med hende, selvom han ikke tidligere havde tænkt på at ansætte en kvindelig lærling på grund af det fysiske. Hun var sød og rar og meget veltalende. Den første uge arbejdede han selv sammen med hende på en plads i Å. Efterfølgende var han kun sammen med hende indimellem.

På et tidspunkt var N6, N7 og A sammen på en opgave i U. Da han kom forbi for at se, hvordan det gik, havde der været noget postyr med N6 og A, som var gået fra pladsen. Han og A snakkede om det i skurvognen. A sagde, at hun var blevet tiltalt på en dårlig måde af N6 i forbindelse med, at hun havde fået at vide, at hun ikke lavede nok. Han talte derefter med N6, som var utilfreds med, at A lavede for lidt, at hun ville sidde ned under arbejdet, og at hun ikke kunne løfte. A var desuden ikke så god til højder. Det endte med, at A vendte tilbage til arbejdet. Efter nogle uger fulgte han op på situationen. A har ikke henvendt sig til ham siden, og der har ikke været problemer, når han har været på pladserne.

Da A var på pladsen på Z, var der mange, der brokkede sig over hendes arbejde. Det gik bl.a. ud på, at hun ville sidde på sin bagdel i stedet for på knæene. Det er uhensigtsmæssigt at sidde på bagdelen, fordi det tager meget længere tid at rejse sig, end hvis man sidder på knæene. As højdeskræk gav desuden udfordringer i forbindelse med, at der skulle løftes spær. N4 brokkede sig over, at A kun kunne bidrage med at sætte skruer

i. Han valgte derfor, at hun ikke skulle være med på denne type opgaver. Han flyttede hende efterfølgende fra pladsen.

A kom derefter til en plads i Æ med N6 og N7. I Æ var det tanken, at N6 og N7 skulle dele værelse, og at A skulle have sit eget værelse. N7 og A var imidlertid rigtig gode venner, og de aftalte derfor at dele værelser. Det har han først hørt bagefter.

Han har engang helt tilfældigt mødt A med en veninde på en restaurant i U Centeret, selv om hun på daværende tidspunkt havde meldt sig syg i virksomheden. Da A meldte sig syg i januar 2023, hørte han fra andre, at hun også under denne sygemelding gik i byen. Han havde desuden ikke hørt noget om dårligdomme på dette tidspunkt, og han bad derfor om en lægeerklæring. Derefter kom fagforeningen ind i billedet.

Han kan ikke genkende As forklaring om julegaven. Der var købt en julegave til hende ligesom til de andre, og den lå og ventede på hende i virksomheden. Hun kom bare ikke forbi under skoleopholdet og hentede den. Måske har han ikke fået sagt til hende, at den lå der. Han var der ikke selv den sidste uge inden As sygemelding, idet han var på ferie i V.

Sproget blandt håndværkere er anderledes end andre steder. Tonen kan nok godt være lidt hård blandt de unge drenge, men det er kun for sjov. Der foregår meget i hovedet på dem, og de snakker om meget, også om sex, ligesom de godt være noget højtråbende. De vil imidlertid hinanden det bedste, og de har ikke gjort noget i en ond hensigt. Efter hans opfattelse har de bare villet have A med ind i fællesskabet.

Han har været meget bevidst om, hvad han selv gør. Han har også snakket med N6 og de andre om, at ikke alle synes, at det samme er sjovt, og de har haft en dialog om, at man skal huske, at andre kan opfatte tingene anderledes. Virksomheden har en personalehåndbog, hvor der bl.a. er regler om alkohol. Han kan ikke huske, om der står noget om mobning. Der står ikke noget om seksualiseret sprogbrug. Han har ikke set det som et problem.

Han har ikke opfattet tonen i virksomheden som krænkende, men som frisk og som et forsøg på at være sjov. Han har ikke set eller hørt noget med seksuelle undertoner.

Den fremlagte Messenger korrespondance er udtryk for, at det er unge drenge, der skriver. Det er efter hans opfattelse ikke sådan, man bør skrive til hinanden på en arbejdsplads, men som følge af, at de ansatte ofte ligger ude, er grænsen flydende mellem arbejde og fritid. Han synes ikke tegningen med en penis og den tilhørende tekst er i orden, men han er først blevet opmærksom på den efterfølgende. Han er desuden ikke herre over, hvad de ansatte laver i deres fritid, herunder i pauserne. Det er en uheldig måde at kommunikere på, men det er ikke noget, som han firmamæssigt har haft med at gøre. Det er N4, der har lavet gruppen, bl.a. for at kunne give besked om, hvor man skal hentes. Det er rigtigt, at han er med i gruppen, og at han er ”Knaldperlen”, men han er ikke en del af det, der sker i de ansattes fritid. De ansatte går fx i byen med hinanden, og det har A også været en del af.

Ingen har fortalt ham, at der er talt til A på en måde, så en anden håndværker har stoppet det.

A beskylder alle for at have anvendt en dårlig tone, og det kan efter hans opfattelse ikke være tilfældet i lyset af, at der er 15-20 ansatte i virksomheden i forskellige aldersgrupper og stillinger. Beskyldningen om den dårlige tone over for A hænger desuden ikke sammen med, at A tit er gået i byen sammen med N5, N4 og N6.

N3 har forklaret, at A altid var lidt modvillig, hvis hun blev bedt om noget, og hun var uden engagement. Han fungerede som formand, når B ikke var til stede. Der var meget, hun ikke ville eller kunne. Hun sad ofte i skrædderstilling i stedet for på knæene, og det så dovent ud. N4 sagde, at hun ikke ville lytte til ham, og han flyttede hende derfor væk fra N4.

På pladsen blev der talt i en sjov tone, og der blev grinet meget. Der blev ikke sagt noget grimt. A har aldrig sagt noget til ham om, at nogen var grænseoverskridende. Der er ikke en politik for, hvordan man snakker med hinanden på arbejdspladsen. Det kan sagtens forekomme, at der er en seksuel undertone, og der er ikke så meget, der bliver pakket ind. De taler på samme måde på arbejde, privat og i fritiden.

Han er medlem af Messenger gruppen, som primært er tænkt som en oplysningsgruppe. Det er rigtigt, at der er blevet sendt et billede af en bordplade med tegning, og det er ikke ok, men det er sådan noget, der sker. Ingen har kommenteret billedet. Det er ikke hans indtryk, at det var for meget for A, for hun var selv en del af det.

Det er rigtigt, at han har sagt "sæk" og "kost" til A, men han har ikke bedt andre sige det, og der er ikke en anden håndværker, der har sagt, at han skulle stoppe. Det kan godt forekomme, at der tales på samme måde på arbejde som i Messenger korrespondancen.

Normalt har man sit eget rum, når man ligger ude, men drengene har indimellem sovet sammen. Nogen jokede på et tidspunkt med, at A skulle sove sammen med en anden, men det er aldrig sket, bortset fra, at A efter eget valg sov med N7. Da de var på en plads på Ø, jokede de med, at hun skulle sove sammen med B.

N4 har forklaret, at han ikke længere er ansat i virksomheden. A var engageret i det, hun havde lyst til at lave, ellers ikke. Hun kunne finde på at sætte sig på sin flade, og det kunne virke, som om hun ikke var til stede. Hun kunne også fx sige: "Det gider jeg fandme ikke". På et tidspunkt kunne han ikke klare det mere og bad derfor N3 om at få en ny opgave, så han ikke skulle være sammen med A.

Når de lå ude, handlede de ind sammen ved fyraften, lavede mad sammen, spiste sammen og drak måske en enkelt øl. De grinede og havde det sjovt sammen. Han har ikke mødt A uden for arbejde, heller ikke i byen.

Da de efter juleferien lå ude på Ø, arbejdede de med nogle lejligheder. De startede dagen med en morgendans, de grinede, og det var sjovt. A sagde ikke på noget tidspunkt, mens de var på Ø, at det var for meget. Han har først nu hørt historien om, at hun blev holdt inde i et hus. Det er ikke rigtigt, og i øvrigt ville det være helt umuligt, idet der var flere døre. A var kommet tilbage fra skole kort forinden. De spurgte derfor, hvad hun havde oplevet, og det ville hun gerne fortælle. Hun havde bl.a. fået lavet en piercing og en tatovering. Hun viste også billeder på sin telefon af letpåkledte drenge og piger, der gjorde ting.

Problemerne startede ved, at A blev taget i ikke at være syg, selvom hun var sygemeldt. Ugen efter juleferien lagde hun sig syg mandag. Onsdag, hvor hun stadig var stadig sygemeldt, mødte B hende i U Centeret, og derefter kørte sagen.

Han synes, at det er voldsomme beskyldninger, som hun er kommet med, også i betragtning af den måde, som hun selv har ageret på. Han har ikke haft et horn i siden på A. De har talt personligt om mange ting. Han har kun haft noget imod hende arbejdsmæssigt.

Han har muligvis sagt noget, der kunne opfattes krænkende til fx N5, men det er i så fald taget ud af en sammenhæng. De har kendt hinanden gennem lang tid og taler sammen på en særlig måde, der set udefra kan synes grov. Han kunne fx sige til N5, at han havde lavet noget lort. Måske har det påvirket A, men hun var

selv med på tonen. Han deltog i gruppen på Messenger. Det, der står i det fremlagte materiale om analsex, er ikke udtryk for en sædvanlig måde at kommunikere på. Han har kaldt N5 og andre for pikhoved. Han ved ikke, om A også er blevet kaldt det.

Han kender ikke noget til tegningen i Messenger korrespondancen. Foreholdt, at billedet af tegningen er postet af Top G, har han forklaret, at det er rigtigt, at det er hans kaldenavn, og at billedet godt kan være postet af ham, men han husker det ikke. Han er enig i, at det ikke ser for godt ud, men efter hans opfattelse var A selv med på balladen.

N6 har forklaret, at han ikke længere er ansat i virksomheden. A var svær at danse med, når der skulle arbejdes, og hun var både næsvis og flabet. På et tidspunkt, da han arbejdede sammen med hende på en plads i U, bad han hende lave en opgave, mens han var væk en times tid. Da han kom tilbage, var der ikke sket noget. De kom derfor op at skændes, og A, der blev ked af det, gik fra pladsen. Han ringede derfor til B, der snakkede med hende. Bagefter sagde han selv til A, at det ikke var meningen, at hun skulle blive ked af det. Efterfølgende var hun glad og tilfreds, og han havde ikke nogen oplevelse af, at hun følte sig krænket. De sagde altid hej, når de mødte hinanden i byen, og de havde et fint bekendtskab.

Han har nogle gange prikket til hende med en tommestok og spurgt, om hun ikke skulle i gang. Hun har til gengæld mange gange slået ham med sin tommestok. På et tidspunkt kommenterede han flere gange hendes madpakke. Det sagde A fra overfor, og derfor stoppede han med det. Han har ikke i øvrigt overtrådt hendes grænser.

Han var med i Messenger gruppen. Sprogbrugen var nok lidt hård, men det var internt, og man var indforstået med det. De kunne godt have en sjofel humor, men billedet af tegningen på frokostbordet gik over grænsen. Det var ham, der blev kaldt for E, og han syntes ikke, at tegningen var sjov. Han ved ikke, hvem der lavede tegningen.

N5 har forklaret, at han fortsat er ansat i virksomheden. Han har ikke oplevet krænkelser, men de har selvfølgelig sagt ting til hinanden i spøg. Han har arbejdet sammen med A et par gange. Det var sammen med N4. De har haft det godt sammen, og der har aldrig været noget. Han synes, det er langt ude, at hun skulle føle sig krænket, for hun var altid den sidste til at gå i seng, når de "lå ude". og hun hyggede sig sammen med dem om aftenen. Hun grinte med på det, der blev sagt, og bød også selv ind. Hun var altid glad og smilende og var helt modsat den anden lærling, N8, der holdt sig meget for sig selv.

Han var en del af Messenger gruppen. Han har aldrig set billedet med tegningen af en penis. Det er ikke kønt. Han og N4 er også kammerater uden for firmaet. Deres snak var tit under bælttestedet, og de inddrog A deri, for at hun ikke skulle føle sig udenfor. A har også selv vist billeder, fx af en dreng, der gør noget ved sig selv. Han har mødt hende flere gang i byen i Å, hvor de har hilst på hinanden.

Procedure

A har til støtte for sin påstand anført, at en arbejdsgiver efter ligebehandlingsloven er forpligtet til at stille et chikanefrit miljø til rådighed for medarbejderne. Den forpligtelse har virksomheden ikke levet op til over for hende, der var eneste kvinde på arbejdspladsen. Hun har været udsat for et voldsomt sprog og anden form for chikane, der var begrundet i hendes køn, herunder seksuel chikane, og det har været nedværdigende for hende. Hun har i hvert fald sandsynliggjort, at en sådan chikane har fundet sted. Hun er som følge af denne behandling blevet syg.

Hun var som følge af chikanen berettiget til at hæve uddannelsesaftalen. Baggrunden for, at ophævelsen var gensidig, var at skolen havde sagt til hende, at hun ikke kunne komme i skolepraktik, hvis hun hævdede uddannelsesaftalen ensidigt, og den gensidige ophævelse kan derfor ikke afskære hende fra at få en godtgørelse for mistet uddannelsesgode efter erhvervsuddannelsesloven. Godtgørelsen skal i overensstemmelse med fast praksis fastsættes til 40.000 kr.

Hun har desuden krav på en godtgørelse efter ligebehandlingsloven på grund af den chikane, som hun har været udsat for. Godtgørelsens størrelse skal fastsættes efter de takster, der gælder efter lovændringen i 2023, da krænkelserne fandt sted helt frem til begyndelsen af 2023, og som lyder på 44.000 kr.

B har til støtte for sin påstand navnlig anført, at ord er svære at bevise, og at A ikke har været udsat for nogen form for chikane. Der er ingen, der har ønsket at gøre A ondt eller at overskride hendes grænser. Der har været en sjov og venskabelig tone, og A har på intet tidspunkt påtalt over for B eller de ansatte, at hun fandt tonen krænkende. Messenger korrespondancen med billedet er desuden fra tiden, efter at A var stoppet i virksomheden, og A har kun fået kendskab til den, fordi nogen sendte den til hende til brug for sagen. Den har således ikke noget med forholdene under ansættelsen at gøre. Virksomheden skal derfor frifindes for kravet om godtgørelse for chikane.

Skolen oplyste, at A ikke kunne komme i skolepraktik, hvis hun selv sagde op. A havde inden da selv sagt op ifølge N1 fra 3F, men for at gøre det muligt for A at komme i skolepraktik, endte det med, at ophævelsen blev gjort gensidig. Det er ikke rimeligt, hvis A nu kan kræve godtgørelse, når det var hende selv, der ville ud af aftalen. Kravet er desuden først fremsat længe efter ophævelsen.

Twistighedsnævnets begrundelse og resultat

A, der var under uddannelse som tømrer, var eneste kvinde i virksomheden, og hun var ved uddannelsesaftalens start 17 år.

A har afgivet en troværdig og detaljeret forklaring om episoder af chikanøs karakter begrundet i hendes køn, og forklaringen støttes af konklusionerne i den arbejdsmedicinske redegørelse og af udtalelsen fra den privatpraktiserende psykolog. Messenger korrespondancen med en seksualiseret sprogbrug og tegningen på bordet i frokoststuen med et seksuelt indhold, der er særdeles krænkende over for A, underbygger ligeledes As forklaring om forholdene i virksomheden, også selv om korrespondancen og tegningen er fra tiden efter As ophør.

Twistighedsnævnet finder derfor, at A i hvert fald har sandsynliggjort, at hun under ansættelsen i virksomheden på grund af sit køn har været udsat for verbal chikane, herunder verbal seksuel chikane, med det formål eller den virkning at krænke hendes værdighed og skabe et truende, fjendtligt, nedværdigende, ydmygende eller ubehageligt klima, jf. ligebehandlingslovens § 4, og at hun dermed har været udsat for forskelsbehandling som følge af sit køn, jf. ligebehandlingslovens § 1. Det påhviler derfor virksomheden at føre bevis for, at dette ikke var tilfældet, og dette bevis er ikke ført med de forklaringer, der er afgivet af B, N3, N4, N5 og N6, idet disse forklaringer tværtimod i et vist omfang underbygger, at der har været et chikanøst miljø i virksomheden, som ledelsen var bekendt med.

Twistighedsnævnet lægger derfor til grund, at virksomheden ikke har opfyldt forpligtelsen efter ligebehandlingslovens § 4, stk. 2, til at stille et chikanefrit miljø til rådighed i forbindelse med udførelsen af arbejdet og til at håndtere tilfælde af seksuel chikane. Det bemærkes herved, at det under hensyn til virksomhedens begrænsede størrelse, B og N3 tilstedeværelse på byggepladserne og indholdet og

sprogbrugen i Messenger gruppen, som var arbejdsrelateret, kan lægges til grund, at virksomheden havde kendskab til chikanen.

A har som følge herefter krav på en godtgørelse, der under hensyn til As alder, stilling som lærling og den omstændighed, at der var tale om verbal chikane, herunder chikane af seksuel karakter, fastsættes til 25.000 kr. idet der herved er taget hensyn til det dagældende niveau for udmåling af godtgørelse efter ligebehandlingsloven.

Under de ovenfor anførte omstændigheder har virksomheden endvidere væsentligt misligholdt uddannelsesaftalen, og A var derfor berettiget til at hæve uddannelsesaftalen, jf. erhvervsuddannelseslovens § 61, stk. 1. Efter det oplyste fra både A og virksomheden havde A ensidigt ophævet uddannelsesaftalen som følge af chikanen. Den omstændighed, at A og virksomheden som følge af skolens vejledning om As mulighed for at komme i skolepraktik udformede ophævelsen som en gensidig ophævelse, medfører under disse omstændigheder ikke, at A har givet afkald på at rejse krav om godtgørelse efter erhvervsuddannelsesloven for mistet uddannelsesgode. Det kan ikke føre til et andet resultat, at kravet om godtgørelse først blev rejst ca. 2 måneder senere, da virksomheden som følge af baggrunden for ophævelsen ikke havde en berettiget forventning om ikke at blive mødt med et krav om godtgørelse.

As krav om en godtgørelse efter erhvervsuddannelsesloven tages herefter til følge. I overensstemmelse med nævnets praksis fastsættes godtgørelsen til 40.000 kr.

As påstand tages således til følge med i alt 65.000 kr., der forrentes som nedenfor bestemt.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

T h i b e s t e m m e s :

B skal inden 14 dage til A betale 65.000 kr. med procesrente fra den 19. juni 2023.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

Sagen kan inden 8 uger efter, at nævnet har truffet afgørelse, indbringes for domstolene, jf. erhvervsuddannelseslovens § 64, stk. 4. Såfremt sagen indbringes for domstolene, anmoder Tvistighedsnævnet om at blive orienteret.